

ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ВИЗНАЧЕННЯ ПОВНОВАЖЕНЬ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ.

У вітчизняному законодавстві з метою ефективного функціонування фінансової системи держави для кожної відокремленої ланки фінансових відносин визначаються порядок формування, функції, повноваження, структура, організаційно-правові форми. Серед зазначених особливостей стосовно діяльності органів місцевого самоврядування особлива увага приділяється повноваженням через які держава уповноважує їх реалізувати певні функції та вирішувати певні суспільні проблеми в умовах розбудови соціально зорієнтованої, правової, демократичної держави. Від того наскільки повно закріпленні у вітчизняному законодавстві повноваження органів місцевого самоврядування залежить і в цілому їхня діяльність, а отже і наскільки повно громадянам буде надано цілий ряд суспільних благ.

Питання стосовно повноважень органів місцевого самоврядування можна віднести до досить досліджених тем, однак одночасно і до досить проблемних тем. Правове регулювання місцевого самоврядування в Україні знаходиться ще не належному рівні, залишається багато проблем, які є джерелом конфліктів між місцевим самоврядуванням і місцевими органами державної виконавчої влади, між органами самоуправління різних рівнів та які потрібно вирішувати на державному рівні [1, 143].

Кожного року, коли мова йде про шляхи подальшого реформування місцевого самоврядування, дискусія як теоретиків, так і практиків місцевого самоврядування зводиться до двох питань: компетенція якою повинні наділятися органи місцевого самоврядування, та структура цих органів. І це є цілком логічно, адже саме ці два питання майже повністю визначають статус місцевого самоврядування, визначаючи конкретні органи, їх сфери діяльності та права і обов'язки. Вирішуватися ці два питання повинні разом, бо, наприклад, спектр сфер повноваження, які необхідно буде врегулювати на місцевому рівні, впливатиме на визначення територіального рівня конкретних органів та певних видів суспільних відносин, які цей орган повинен буде врегулювати [2, 84].

Саме тому, вважаємо за доцільне розглянути проблемні

аспекти визначення та законодавчого закріплення повноважень органів місцевого самоврядування.

Нині серед вітчизняних вчених існують різні точки зору стосовно самого терміну “повноваження” органів місцевого самоврядування. Причому дискусія в основному точиться навколо співвідношення трьох термінів: “повноваження”, “компетенція”, “функції”. Відсутність визначень даних термінів у нормативних документах призводить до їх різного тлумачення. Частина учених часто ототожнюють терміни “повноваження” і “компетенція”.

Сам термін “компетенція” походить від латинського “competentia” (від. compero – взаємно прагну, відповідаю, підхожу) і у широкому вжитку ним позначають коло повноважень якої-небудь організації, органу, особи або коло питань, в яких певна особа має знання та досвід. В національному законодавстві України та у вітчизняній юридичній літературі термін “компетенція” застосовується, як правило, для характеристики сукупності юридичних (тобто таких, які визначені в законі) предметів відання прав та обов’язків органу публічної влади [3, 94].

Автори навчального посібника “Місьцеве самоврядування в Україні: Світ понять і термінів” Гнилорибов В.В. та Тихонов В.М. трактують термін “компетенція” як визначені конституцією і законами функції і конкретні повноваження (права і обов’язки) державних органів, органів місцевого самоврядування, посадових осіб. Функції визначають напрямки, сфери діяльності, а повноваження показують, що конкретно орган може і повинен діяти [4, 60].

У юридичній енциклопедії термін “компетенція” розглядають як сукупність встановлених в офіційній, юридичній чи неюридичній формі прав і обов’язків, тобто повноважень будь – якого органу або посадової особи, які визначають можливості цього органу або посадової особи приймати обов’язкові до виконання рішення, організувати та контролювати їх виконання, вживати у необхідних випадках заходи відповідальності тощо [5, 196].

В Європейській хартії місцевого самоврядування вживається термін сфера компетенції місцевого самоврядування. В зарубіжній літературі під компетенцією місцевого самоврядування розуміють встановлену нормами конституції, законів, підзаконних актів сукупність прав, обов’язків та предметів відання територіальної громади, органів та посадових осіб місцевого самоврядування для здійснення функцій і завдань місцевого самоврядування [3, 95].

Повноваження (англ. authorization) – обмежене право на

користування ресурсами організації і спрямування зусиль її співробітників на виконання завдань [6, 235]. Найчастіше науковці під терміном “повноваження” розуміють “сукупність прав і обов’язків”. Повноваження місцевого самоврядування – це, визначені конституцією та законами України, іншими правовими актами, права та обов’язки територіальних громад, органів місцевого самоврядування із здійснення завдань та функцій місцевого самоврядування [7].

Компроміс між різними поглядами стосовно відповідних термінів можливий лише за умови розгляду їх не як тотожних, а як взаємопов’язаних, та одночасно самостійних тверджень. Отже термін “компетенція” більш ширший, і включає в себе як “повноваження” так і “функції”. Між функціями і повноваженнями існує тісний взаємозв’язок. Разом взяті вони визначають певну сферу діяльності органів місцевого самоврядування. Однак вважаємо логічним обов’язкове відокремлення в нормативних документах функцій від повноважень. Відсутність чіткого розподілу в нормативних документах функцій і повноважень викликає певні непорозуміння пов’язані з відповідністю діяльності нормам законодавства. Функції визначають лише загальні напрямки діяльності і не визначають міру відповідальності за невиконання правових норм, закріплюючи такі функції. Повноваження органів місцевого самоврядування повинні відповідати функціям. Розглядаючи повноваження органів місцевого самоврядування привертає до себе увагу і співвідношення прав і обов’язків державних органів взагалі і органів місцевого самоврядування. Досить часто немає чіткого розподілу повноважень, що призводить до невизначеності до чієї компетенції відноситься дане повноваження.

Отже, з метою ефективної реалізації повноважень органів місцевого самоврядування в першу чергу в нормативних документах необхідно закріпити визначення термінів “повноваження”, “компетенція”, “функції” з метою уникнення їх різних тлумачень та запобіганню виникнення непорозумінь пов’язаних з законністю діяльності даного органу. Підсумовуючи хочеться зазначити, що самого лише законодавчого врегулювання питань пов’язаних з повноваженнями органів місцевого самоврядування буде недостатньо. Необхідно толково і розумно усе це застосовувати на практиці з метою розбудови соціально зорієнтованої, правової, демократичної держави.

Список літератури

1. Прещкіна О. В. Місцеве самоврядування в Україні: правове регулювання безпосередньої демократії: навч. посібник / Прещкіна О. В.. – К.: Кондор, 2004 – 336 с.
2. Місцеве самоврядування в умовах демократичної держави / [Ярічевська Л. В. та ін.]; за ред. Ю. П. Битяка. – Х.: Право, 2005. – 120 с.
3. Місцеве самоврядування в Україні: історія, сучасність, перспективи розвитку: навч. посібник / В. В. Кравченко. [та ін]. – Київ: “Арабат - Центр”, 2000. – 206 с.
4. Гнилорібов В. В. Місцеве самоврядування в Україні: Світ понять і термінів: навч. посібник / В. В. Гнилорібов, В. М. Тихонов. – Луганськ: Видавництво СНУ ім. В. Даля, 2005 – 168 с.
5. Юридична енциклопедія: у 3 т. / К: Українська енциклопедія імені М.П. Бажана, 1999. – Т.3 – 792 с.
6. Економічний словник / [авт. - уклад. Осовська Г. В.]. – К.: Кондор, 2007. – 358 с.
7. Кравченко В. В. Місцеве самоврядування в Україні (муніципальне право) / П. Д. Біленчук, В. В. Кравченко, М. В. Підмогильний. – К.: Атіка, 2000. – 304 с.